

Z OBSAHU	Jak zabít autentickou literu koncilu jeho nevyzpytatelným „duchem“	06
	Děsivě nízká porodnost v Evropě	09
	Ohlédnutí za poválečnou volbou pražského arcibiskupa	12

Foto: Zuzana Kostkova / Člověk a Vira

Kam zmizela doba předpostní?

Ona existuje nějaká doba předpostní? Kdo nezná tradiční („tridentskou“, „předkoncilní“) liturgii, může se zcela oprávněně divit. Ani já jsem před tím, než jsem objevil hluboko zakopaný poklad „staré“ (ve skutečnosti nadčasové) liturgie, o žádné předpostní době nic nevěděl. Od r. 1970 se totiž v reformované liturgii toto období nenachází. Z doby vánoční skočíme do mezidobí a pak rovnou do doby postní. Starší kalendář nám moudře nabízí pozvolný přechod z doby po Zjevení Páně přes dobu předpostní do doby postní. Jako semafor pro motorová vozidla nepřepne ze zelené rovnou do červené, ale oranžovou barvou dá předem vědět, že se chystá důležitá změna. Můžeme se lépe, účinněji na půst připravit. Může to přispět ke kvalitnější přípravě na oslavu největší události dějin spásy, Ježíšova vítězství nad hříchem a smrtí.

V čem tato předpostní doba spo-

čívá (spočívá)? Tři neděle (a všední dny mezi nimi – mimo svátky) před Popeleční středou se již používá fialová liturgická barva, nezpívá se *Gloria*, *Aleluja* a *Te Deum*. Není předepsán žádný povinný půst, věřící jsou však zváni v duchu kajícího k odčiňování hříchů, které se v době masopustních radovánek stávají.

Toto období začíná Devítíkem (neboli 1. nedělí předpostní, letos 13. února), následuje 1. a 2. neděle po Devítíku. Název je odvozen od skutečnosti, že je první z 9 neděl, které budeme prožívat v období předvelikonoční přípravy.

Latinské názvy předpostních nedělí *Septuagesima*, *Sexagesima* a *Quinquagesima* (70., 60. a 50. den před Velikonoce), převzaté z řeckého Východu, vycházejí z počítání v desítkách (zaočkrouhování směrem nahoru, ve skutečnosti se jedná o 63., 56. a 49. den.) Pak už

Popeleční středou začne postních 40 dní neboli *Quadragesima*.

Texty neděle Devítíků (epištole a evangelium) nám připomínají, že tento pozemský svět a život v něm je naplněn prací, námahou, zápasem. Jako běžec drží své tělo v kázi, aby dosáhl vítězství, byť pomíjivého, tak my se máme učit ovládat sami sebe, abychom dosáhli věčného cíle. V evangeliu se čte podobenství o dělnících na vinici. Tady si možná říkáme: kdo více pracoval, zaslouží si přece větší odměnu.

Avšak ve vztahu k Bohu si člověk nezaslouží nic. Vše, co jsme od Boha dostali, je Jeho darem. I práce, kterou na Boží vinici odvádíme, není naše zásluha, ale Boží dar. To, že dobro chceme, i to, že ho pak konáme, v nás působí Boží milost.

P. Stanislav Trčka
farář v Chropyni, Břestu a Kyselovicích

130. plenární zasedání ČBK se konalo v Praze

Biskupové Čech, Moravy a Slezska se setkali od 25. – 26. ledna 2021 v Praze na 130. plenárním zasedání ČBK. Jednání se účastnili i zástupci apoštolské nunciatury, apoštolský nuncius arcibiskup Charles D. Balvo, Mons. Giuseppe Silvestrini, a předsedové konferencí ženských a mužských řádů, sr. Krista Chládková a arcipat Prokop Siostrzonek.

Samotnému plenárnímu zasedání předcházel 24. ledna 2022 pracovní setkání členů ČBK s vyššími řeholními představenými, které bylo věnováno tématu (*Zasvěcená*) žena v církvi. V kostele sv. Vojtěcha v Praze–Dejvicích se následně konala ekumenická bohoslužba v rámci Týdne modliteb za jednotu křesťanů se zástupci křesťanských církví sdružených v Ekumenické radě církví. Hlavním celebrantem bohoslužby byl olomoucký arcibiskup Jan Graubner, předseda ČBK, kazatelem biskup Tomáš Tyrlík, předseda ERC.

Biskupy v rámci plenárního zasedání naposledy pozdravil apoštolský nuncius v ČR arcibiskup Charles D. Balvo: „*Svatý otec mě na soukromé audienci požádal, abych přijal novou misi jako apoštolský nuncius v Austrálii, což mě velmi překvapilo,*“ uvedl mimo jiné arcibiskup Balvo a dodal: „*Děkuji za možnost působit v této krásné zemi. Během svého pobytu v České republice jsem se tu setkával s hlubokým smyslem pro víru, naději a lásku. Jedna z nejvíce povzbudivých věcí, co jsem tu zažil, je nemalý počet mladých lidí a dětí, kteří se ve farnostech podílejí na životě církve... Tuto zemi opravdu miluji a moc mi bude chybět, stejně jako i lidé, se kterými jsem se zde setkal... Budu se za vás modlit a také prosím o vaše modlitby,*“ dodal končící apoštolský nuncius Charles D. Balvo.

Kardinál Dominik Duka reflektoval situaci v dnešní společnosti a v církvi doma i v zahraničí. Mimo jiné upozornil na těžkou situaci na Ukrajině, nutnost podpory ukrajinského arcibiskupa řeckokatolické církve Svjetoslava Ševčuka a vyzval také k modlitbám za Ukrajinu.

Členové ČBK se zabývali podněty z komisí a rad. Hovořili o přípravě a prožívání 10. světového setkání rodin, které se bude konat od 22. do 26. června 2022. Setkání se letos uskuteční v hybridním formátu, mimo konferenci v Římě, která

Foto: Jakub Šerých / Člověk a Víra

proběhne za účasti mezinárodních delegací rodin, se současně každá diecéze stane centrem místního setkání rodin a komunit. Při této příležitosti se 16. června 2022 také uskuteční v Praze konference a po celé ČR putovní výstava fotografií zaměřená na téma rodiny. Biskupové hovořili i o přípravách a programu Celostátního setkání mládeže, které proběhne od 9. do 14. srpna 2022 v Hradci Králové. Vyjádřili rovněž *nihil obstat* k zahájení kanonizačního procesu s P. Augustinem Františkem Schubertem OSA, knězem a členem řádu augustiniánů.

Biskupové se věnovali rovněž ekonomickým otázkám, schválili rozpočet na rok 2022 Charity ČR, České katolické Charity i České biskupské konference. Odsouhlasili finanční podporu dvou mezinárodních projektů realizovaných Charitou ČR ze sbírky ČBK na Blízký východ z roku 2021, ve které bylo vybráno celkem cca 6,7 milionu Kč. První projekt se týká nouzové zdravotnické pomoci pro zranitelné obyvatele Libanonu ve spolupráci s Charitou Libanon a Charitou Švýcarsko. Druhým je projekt Charity ČR podpora odolnosti zranitelných členů komunity v městských a venkovských oblastech v oblasti Hamdaniya, guverno-

rátu Ninewa v Iráku.

V rámci plenárního zasedání se uskutečnil také studijní blok na téma ekumenismus s doc. dr. Robertem Svatoněm nazvaný *Nezvratnost společné cesty* v měnící se ekumenické krajině. Biskupové se rovněž věnovali probíhajícímu synodálnímu procesu. Na plénu vystoupili členové Národního synodálního týmu, kteří informovali nejen o činnosti týmu a realizovaných krocích, ale také o přípravě na synodální setkání na závěr diecézní fáze a o tom, jaká by měla být v synodálním procesu úloha biskupa.

Čeští a moravští biskupové slavili společné bohoslužby, první den jednání v kostele Krista Spasitele v Praze–Barrandově. Hlavním celebrantem byl litoměřický biskup Jan Baxant, kazatelem pomocný olomoucký biskup Josef Nuzík. Druhý den ráno v bazilice Nanebevzetí Panny Marie v Praze na Strahově, hlavním celebrantem byl plzeňský biskup Tomáš Holub, kazatelem pomocný olomoucký biskup Antonín Basler. Na závěr plenárního zasedání navštívili Dům Bible, kde sídlí Česká biblická společnost.

Monika Klimentová
Církev.cz

SLOVO KNĚZE

Arcibiskup Peña Parra otevřel nunciaturu ve Spojených arabských emirátech

Substitut vatikánského státního sekretariátu pro všeobecné záležitosti ve středu v Abú Zabí sloužil slavnostní eucharistii při příležitosti otevření apoštolské nunciatury ve Spojených arabských emirátech. Mons. Edgar Peña Parra, který se v homilii věnoval Dni zasvěceného života, mimo jiné zdůraznil, že jedním z problémů, který musí řešit všechna povolání v církvi, je sklíčenost.

Toto nebezpečí není v dějinách církve nové, poznamenal vatikánský vyslanec. Naopak, riziko, že „ztratíme naději a budeme se ptát, zda to má cenu“, bylo vždy přítomné, a dokonce i Pán, „který nám přišel nabídnout spásu, byl často přijímán s odmítnutím a nepochopením“. Přesto však dokázal vše „trpělivě snášet a získat pro nás korunu vítězství“.

Není náhodou, že substitut státní-

ho sekretariátu vyzdvihl trpělivost jako ctnost, kterou se sytí křesťanská naděje, právě v promluvě ke katolickému společenství v Abú Zabí a na celém Arabském poloostrově. Též v malém stádcí, dodal arcibiskup Peña Parra, má totiž každá část Kristova těla svou úlohu.

Z toho plyne výzva, aby místní společenství i nadále vydávalo svědectví o poselství spásy, „které Bůh předkládá světu: poselství radostné zvěsti, pokoje a naděje; poselství svobody pro ty, kdo se nacházejí ve stavu útlaku nebo duchovní slepoty; poselství, které nabízí pravdu a autentickou jednotu“. V závěru arcibiskup vyzval „za požehnání vytrvalosti, trpělivosti a naděje, abychom se nenechali odradit, ani když se zdá, že naše úsilí nepřináší ovoce“.

Vatican News

Není snad dne, kdy by v médiích nezaznělo slovní spojení rozdělená společnost a kdo bedlivě poslouchá, tak zjišťuje, že by se každý z nás měl nějakým způsobem zapojit do procesu sjednocení společnosti, neboť rozdělená společnost je asi největší zlo, které je třeba potírat. Žel Bohu jsem ještě nezaznamenal, jak tu rozdělenou společnost přetavit ve společnost sjednocenou.

Pravda, někteří z nás si ještě pamatují, jak lze proti rozdělené společnosti bojovat. Nejjednodušší je ty tzv. „rozdělovače“ izolovat od zbytku a rázem tady máme jednotu jak vyšitou. Ano, tak jednoduché to je a víme, že alespoň nějaký omezený čas by to mohlo fungovat. Ale kdo z nás by chtěl v takové společnosti žít? Asi by bylo velice neskutčné počítat, kolik křesťanů bylo od začátku nového tisíciletí izolováno, mučeno a zabito ve jménu boje proti rozdělení společnosti.

Copak můžeme my křesťané toužit po sjednocení s propagátory LGBT, eutanázie, potratů a všemožných tzv. práv na sebeurčení kdekoho, třeba kanibalů. Vždyť i kanibal má právo na svou důstojnost a svou pravidelnou oblíbenou potravinu...

Takže i do budoucna se musíme smířit se životem v rozdělené společnosti a my křesťané se musíme smířit i s tím, že za viníky rozdělení budeme označováni i my, jak je to často dnes v mnoha zemích, které se řídí jinými než křesťanskými pravidly. Což jsou dnes, až na výjimky, všechny.

Vybudovat nerozdělenou společnost vlastně nelze, neboť pokušení opustit Krista je stále silné, neb za toto opuštění je slibováno velmi mnoho na tomto světě.

Rozhodně je tedy lepší žít v rozdělené společnosti ale věrný Kristu, než ve společnosti jednotné ale bez toho, který je cesta, pravda a život.

Nakonec, stačí si přečíst 12. kapitolu Lukášova evangelia.

Evermod Jan Sládek

P. Mgr. Evermod Jan Sládek, OPraem. farář farností Lomnice nad Popelkou, Libštát a Nová Ves nad Popelkou

Akash Bashir, první svatý mučedník Pákistánu. Vůbec poprvé v historii katolické církve v Pákistánu byl rodilý Pákistánec proklamován ve Vatikánu „Božím služebníkem“, což je jakýsi předstupeň svatosti. Dvacetiletý oddaný katolík a student technického institutu se po sérii útoků v okolních kostelech přihlásil jako dobrovolný strážce v kostele sv. Jana v Risalpuru.

Zde konal 15. března 2015 službu u vstupní brány, když si všiml muže, který chtěl vstoupit do kostela a měl na těle

pás s výbušninou. Se slovy „Já zemřu, dovnitř tě nepustím“ dveře zablokoval a nechal se útočníkem „obejmout“. Zemřel spolu s atentáčníkem. Uvnitř kostela bylo v tu dobu přes tisíc věřících.

Krev svatých mučedníků udělala z Evropy křesťanský kontinent v dobách nejtvrďší perzekuce, a také křesťanské církve v Pákistánu v současnosti rostou navzdory každodenní hrozbě smrti a věznění.

FB Konzervativní noviny

dokončení ze str. 8

nem“, tím, kdo jej drží v ruce a „vládne“ každou chvíli, gesty a slovy takového člověka, způsobem jaký využívá čas, vším.“

Poslušnost Bohu je úkolem pro nadřazené i podřazené. Když člověk rozhoduje ve vnitřním dialogu s Bohem a nezištně, stává se skutečnou autoritou, podpíranou Bohem. Cesta k takovému jednání je otevřená pro každého, spočívá v předkládání Bohu všech otázek našeho

života. Naše činy se pak stávají projevem poslušnosti Bohu, dáváme Bohu možnost zasahovat – bude-li chtít – v mém životě.

Takto předáváme otěže svého života Bohu! Boží vůle tímto způsobem proniká stále významněji do tkaniva naší existence, zhodnocuje ji a činí z ní „obětí živou, svatou a Bohu milou“ (Rm 12, 1).

Převzato radiovaticana.cz
Přeložila Johana Bronková

BUĎTE MILOSRDNÍ, JAKO JE MILOSRDNÝ VÁŠ OTEC!

20. února 2022 – 7. neděle v mezidobí – Lk 6,27–38

Basil

Člověk je tělo i duše. Duši prokazujeme dobro, když ji napomínáme a všemožně vedeme k obrácení, pro tělo dobro znamená zaobstarání všeho, co nutně potřebuje k životu. Žehnejte těm, kdo vás pronásledují; protože ti, kteří si probodávají vlastní duši, si zaslouží slzy a pláč, ne proklínání. Vždyť není nic odpornějšího než zlořečící duše a nečistějšího než jazyk, který vyslovuje prokletí. Jsi člověk: nevyvrhuj zmijí jed a neměň se v šelmu. Nedostal jsi ústa proto, abys kousal, ale abys druhým uzdravoval rány. A nepřátele nám přikazuje započítat mezi přátele, ne ale jakýchkoliv, ale těch nejlepších, za které se modlíme.

Béda

Právem však vyvstává otázka, proč se u proroků objevují mnohé kletby proti nepřítelům. Tady je třeba vidět, že proroci kletbami básnili o tom, co se stane. Nepřáli si to, ale viděli to předem v duchu.

Cyryl

Starý Zákon přikazoval nedělat druhým zlo, nebo když nám někdo ublíží jako první, nehněvat se víc, než do míry toho ublížení. V Kristu a jeho přikázáních však Zákon dosahuje dokonalosti, proto následuje: tomu, kdo tě udeří do tváře, nastav i druhou.

Jan Zlatoústý

I lékaři se většinou smilují nad nemocnými a jsou připraveni je léčit tehdy, kdy jsou odmítnuti. Podobný postoj měj i ty vůči pronásledovatelům. Jsou velmi nemocní a nemáme přestat dříve, než vyvrhnou všechnu svou hořkost. Tehdy ti budou velmi vděční a odmění tě sám Bůh, protože jsi osvobodil svého bratra od největší choroby.

Neřekl však: „pokorně snášej útok toho, kdo ti křivdí“, ale „postupuj moudře a buď připraven dále trpět to, co ti touží ještě připravit.“ Jeho zaslepenost

Foto: wikimedia.org

přemož velkou rozumností, aby ho tvoje vynikající trpělivost zahanbila a on přestal. Když vidíš, kolik za Tebe vytrpěl Bůh, který se stal člověkem, ještě se ptáš a pochybuješ, jak je možné odpustit nepravost? Kdo trpěl tolik jako tvůj Pán, kterého svázali, zbičovali, poplivali a zabili?

Pán řekl, že máme milovat nepřátele. Je sice vícero příčin, které způsobují lásku, ale duchovní láska všechny převyšuje. Neplodí ji totiž nic pozemského, užitek, dobrodiní, přirozenost ani čas, ale sestupuje z nebe. A ty se divíš, že pro své trvání nepotřebuje dobrodiní, když ji nezničí ani pád zlých? Když otec utrpí křivdu, přetrhne svazek lásky, manželka po hádkách opustí muže a když syn vidí starého otce, trápí se. Pavel šel k těm, kdo ho kamenovali, aby jim prokázal dobro. Mojžíše Židé kamenují, ale on se za ně modlí. Ctíme tedy duchovní přátelství, protože ta jsou nerozlučná. Proto na-

pomíná ty, kteří by chtěli zlenivět: dělat dobro těm, kteří prokazují dobro nám, co je v tom navíc?

Augustin

Neříká: „dej prosím vše“, ale že máš dávat to, co můžeš, čestně a spravedlivě, tedy to, co neškodí tobě ani druhému, nakolik je možné, aby to sám člověk posoudil. A když odmítneš jeho prosbu, musíš dokázat, že i toto jednání je spravedlivé. Někdy uděláš to nejlepší tehdy, kdy usměrníš člověka žádajícího nespravedlivé věci.

Atanáš

Máme mít zrak upřený na jeho dobrodiní a konat dobro kvůli němu, ne kvůli lidem, a dostat tak odměnu od Boha, ne od lidí.

přeloženo, zpracováno a redakčně upraveno podle www.catena aurea.sk

BENEDIKT XVI., OBRÁNCE VÍRY

Redakční poznámka: Jde o exkluzivně poskytnutý úryvek z chystané knihy Josepha Pearce *Benedikt XVI., obránce víry*.

V květnu 2011 byl papežův bratr Georg Ratzinger během jednoho interview dotázán, co považuje za „ústřední body“ Benediktova pontifikátu. Bez váhání poukázal na papežovo úsilí o znovuzavedení tradiční liturgie:

Samozřejmě mu velmi záleží na tom, aby se liturgie slavila důstojně a správně. Ano, je to skutečný problém. Náš diecézní regenschori nedávno řekl, že dnes vůbec není snadné najít kostel, kde farář slouží mši podle pravidel Církve. Je tolik kněží, kteří si myslí, že musí tady něco přidat a tam zase něco změnit. Můj bratr tedy usiluje o řádnou, dobrou liturgii, která se lidí vnitřně dotýká a je chápána jako výzva od Boha.

Vzhledem k tomu, že Georg Ratzinger mimo veškerou pochybnost zůstal papežovým nejbližším důvěrníkem, můžeme logicky předpokládat, že s ním mluvil osobně a upřímně. Vzhledem k této skutečnosti je výmluvné, že Georg Ratzinger na otázku, co považuje za ústřední body Benediktova pontifikátu, ihned odpověděl, že papežovou nejpalcivější starostí byla liturgie. Vlastně šlo o jediný ústřední bod, který Georg Ratzinger v odpovědi na tuto otázku pokládal za důležité zmínit. Jeho odpověď podle všeho vycházela z mnoha rozhovorů, jež s Benediktem na téma liturgie vedli v nerušeném čase, který spolu sdíleli.

Pokud obnova tradiční celistvosti liturgie byla, jak tvrdil jeho bratr, opravdu hlavní a nejpalcivější starostí papeže Benedikta, pak lze vydání apoštolského listu *Summorum Pontificum*, napsaného *motu proprio*, chápat jako jeden z určujících okamžiků celého jeho pontifikátu. Tento list, uveřejněný 7. července 2007, dlouho a dychtivě očekávaly miliony katolíků po celém světě.

Když si *motu* otevřeme, uvidíme, že jak se sluší na nejvyššího biskupa Církve,

Foto: The Papal Visit / flickr

Benedikt začal odkazem na tradici a zdůraznil, že papežové po celé věky projevovali velký zájem o liturgii, „aby Božímu majestátu byl od církve Kristovy vzdáván důstojný kult“.

Uvedením příkladu sv. Řehoře Velikého, který „pro nové evropské národy zabezpečil zprostředkování jak katolické víry, tak pokladů kultu i kultury, které nashromáždili Římané v předchozích staletích“, Benedikt vyzdvihl svého významného předchůdce za to, že přesně vymezil a uchoval podobu posvátné liturgie, jak mše, tak denní modlitby církve, a že tuto jednotnou a sjednocující římskou liturgii prostřednictvím benediktinského řádu rozšířil po celém křesťanském světě. „Posvátná liturgie podle římských zvyklostí tak obohatila nejen víru a zbožnost, ale i kulturu mnoha národů. Je také známo, že latinská liturgie byla v různých jejích formách po všechna staletí trvání křesťanské církve stimulem v duchovním životě velmi mnoha světců, posilovala tolik národů v ctnostném náboženském citění a obohacovala jejich zbožnost.“

Dále papež Benedikt poukázal na to, že poté, co Pavel VI. těsně po 2. vatikánském koncilu uvedl v platnost nový meš-

ní řád (*Novus Ordo*), „nemálo věřících přilnulo k předešlým formám liturgie, které byly pro jejich duchovní kulturu tak hluboce inspirativní, a nadále k nim lnou s takovou láskou a citem“, že jeho předchůdce papež Jan Pavel II., „veden pastýřskou péčí o tyto věřící“, v roce 1984 zvláštním indultem *Quattuor Abhinc Annos*, který vypracovala kongregace pro bohoslužbu, povolil používat misál platný před 2. vatikánským koncillem. O čtyři roky později, roku 1988, vydal Jan Pavel II. *Ecclesia Dei, motu proprio*, v němž vyzývá biskupy, aby „k prospěchu všech věřících, kteří to žádají“, indult z roku 1984 „široce a štědře využívali“.

Téměř dvacet let po *Motu proprio* Jana Pavla II. napsal jeho nástupce své vlastní, „na naléhavé prosby těchto věřících, jež dlouho zvažoval náš předchůdce“. Papež Benedikt popisu úsilí Jana Pavla II. pomoci tradičně orientovaným katolíkům po dobu svého pontifikátu podporoval. Zatímco Jan Pavel II. svěřil pastorační péči o tradicionalistické věřící jejich místním biskupům, Benedikt tradiční katolíky v podstatě vzal pod svá křídla a papežskou pečeti autority zaručil jejich právo na tradiční mši. *Motu proprio* tak tradiční mši fakticky postavilo

na roveň pokoncilní mši podle nového mešního řádu, přičemž tato byla označována jako řádná forma, zatímco mše tradiční jako mimořádná forma.

Poté, co zdůraznil, že misál tradiční mše „nikdy nebyl zrušen“, se snažil zajistit svobodu věřících zúčastnit se této mše a dřívější indult a *Motu proprio* Jana Pavla II. nahradil novými výnosy, které všechny kněze opravňovaly sloužit tradiční mši a všem věřícím udělovaly právo účastnit se jí. Navíc papež farní kněze vyzval, aby věřícím poskytovali tradiční latinskou mši, kdykoli a kdekoli si to farníci budou přát: „Ve farnostech, kde trvale existuje skupina věřících, kteří lnou k předchozí liturgické tradici, necht' farář laskavě přijme jejich požadavky sloužit mši svatou podle obřadu Římského misálu vydaného v roce 1962.“

V dalším kroku Benedikt také vyhlásil, že tradiční mše svatá může být slavena v neděli a v postní dny a není třeba ji omezovat jen na mše uprostřed týdne, které nejsou tolik navštěvované. V podobném duchu žádal, „necht' farář povolí slavení mše v této zvláštní formě i za specifických okolností, jako jsou svatby, pohřby nebo příležitostné mše, např. o pouťích“, kdykoli o to kněží či laici požádají.

Vydání apoštolského listu *Summorum Pontificum* bylo uvítáno velkým jásotem milionů katolíků po celém světě, kteří byli po desetiletích pouště s láskou a otevřenou náručí přijati Svatým otcem. V tomto smyslu lze *Summorum Pontificum* chápat jako láskyplnou reakci dobrého pastýře na jakýsi druh strádání nemalé části jeho stáda. A ano, byli i tací, kteří přijali *Summorum Pontificum* se zu-

řivým hněvem. Napadali papežův list, že je v „reakční“, neboť představuje bezmyslenkovitou reakci s regresivními účinky. Dějiny ukážou, jak to celé bylo.

Joseph Pearce
crisismagazine.com
Přeložila Alena Švecová

Joseph Pearce
autor, vydavatel, redaktor

JAK ZABÍT AUTENTICKOU LITERU KONCILU JEHO NEVYZPYTATELNÝM „DUCHEM“

Mezi ekumenickými sněmy, které se v církvi od čtvrtého století slavily, nenalezneme žádný, který by tolik chválil a vyzdvihoval kněžský celibát, jako právě Druhý vatikánský koncil. Koncilní dekret o službě a životě kněží uvádí: „Stavem panictví neboli celibátem zachovávaným pro nebeské království se kněží zasvěcují Kristu novým a vynikajícím způsobem; snáze jdou za ním s nerozděleným srdcem, svobodněji se v něm a s ním oddávají službě Bohu a lidem, s větší volností slouží jeho království a dílu nadpřirozeného obrození, a tak se stávají schopnějšími ve větší šíři přijmout otcovství v Kristu“ (*Presbyterorum ordinis* 16). Tím košatá chvála celibátu v uvedeném dokumentu nezačíná ani nekončí. O to podivuhodnější je skutečnost, že nikdy v mnohasetletých dějinách církve od dob, kdy byl povinný celibát kněží zaveden, nebyl smysl celibátu tolik popírán a nikdy se tak halasně (a beztestně) nevolalo po jeho zrušení, jako právě po Druhém vatikánském koncilu. Úporná snaha prosadit odstranění „vnuceného“

celibátu (*Abschaffung des Pflichtzölibats*) se mnohde stala doslova obsesí. Přitom se všichni, kdo celibát bagatelizují, popírají nebo dehonestují, odvolávají na koncil. Ano, je to ona koncilová dynamika, je to nepolapitelný „duch“ koncilu, který dovoluje ignorovat jasnou řeč koncilních otců a vehementně prosazovat naprostý opak toho, pro co otcové hlasovali a papež podepsal.

Z nekončícího proudu hlasů proti celibátu si poslechněme například úvahy mediálně proslulého kněze: „Do kostela chodí dokonce víc lidí než před lety (Kde tuto informaci vzal? Vždyť výsledky církevního sčítání ve farnostech i výsledky oficiálního sčítání lidu prokázaly pravý opak!), ale mladí muži, jež kolem sebe vidím a jsou velice vzdělaní a zbožní, nevědí, proč by měli chodit do semináře, když mohou žít kontemplativním životem i na opačné straně klášterní zdi, mít manželky a vychovávat děti, a přitom jejich způsob života zůstane autentický a hluboce zbožný. Počkejme pět, deset nebo třicet let, protože kněží nejsou. Řeka z Polska

jednou vyschne a biskupové do toho budou muset nějak říznout. Zatím se do toho nikomu nechce, ale ten problém je velice praktický a nelze před ním zavírat oči.“ Kardinál Duka ovšem lapidárně vyjádřil, co by mnohé jinak autenticky zbožné ženaté muže v jejich výkonu kněžství brzdilo: „Nechci mít z kněží zaměstnance!“ Jestliže se totiž někomu zdá, že by se tzv. z dobrovolněním“ (rozuměj: zrušením) celibátu některé problémy vyřešily, pak si dotyčný není ochoten připustit, jak naditá Pandořina skříňka následných problémů by se otevřela.

Opravdu znepokojující je především neochota odpůrců celibátu naslouchat autentickému hlasu jimi stále tolik vyzývaného koncilu. Přitom nikdo, žádný představitel církve, který má bdít nad její disciplínou, nikomu z těch oblíbených, médií hlavního proudu hýčkaných, akademicky působících popíračů duchovní hodnoty kněžského celibátu nevytkl, že se staví proti „zavěrům Druhého vatikánského koncilu“ – jak se častují zastánčí jiných kritických pohledů žargonem

Foto: Radek Hanskut / Člověk a Víra

spíše bolševického stříhu („závěry x-tého sjezdu strany“). Nicméně ti, kdo chtěli z nedávné biskupské synody o Amazonii vytěžit alespoň regionální zrušení celibátu a zavedení ženského diakonátu coby předstupně budoucího kněžství žen, zůstali samotným papežem Františkem neoslyšeni. I tak jde karavana stále dál.

Za všemi těmito pnutími stojí ignorování skutečných slov koncilu, který se tak stává beranidlem pouze selektivně, jen proti některým. Ano, například proti těm, kteří berou vážně požadavek koncilu, aby latinský jazyk v liturgii zůstal zachován (*Sacrosanctum Concilium* 36). Těm, kteří v dokumentech našli ohledně církevní hudby něco jiného, než teenagerský sacropop, a diví se, že církev téměř zcela ignoruje nezpochybnitelný

pokyn koncilu: „Církev považuje gregoriánský chorál za vlastní zpěv římské liturgie. Patří mu tedy při liturgických úkonech čelné místo“ (*Sacrosanctum Concilium* 116). V koncilních dokumentech také vůbec nelze nalézt obrácení celebrujícího kněze směrem k věřícím a nahrazení oltáře novým oltářním stolem. To koncil vůbec nepožadoval, zatímco dnes se vyhláší obrácení „čelem k lidu“ a nahrazení latiny národním jazykem přímo za vlajkovou loď koncilu. Kéž by takovou lodí bylo spíše ustanovení: „ani kněz, nesmí v liturgii o své vůli nic přidávat ani ubírat ani měnit“ (*Sacrosanctum Concilium* 22 § 3). Přitom právě komfortní zóna národního jazyka a pohled upřený na věřící přímo svádí celebranta k subjektivistickému a svévolnému na-

kládání s liturgií.

Odpůrci kněžského celibátu a zastánci kněžství žen tak mají svým způsobem pravdu. Vidí totiž, jak bylo možno nalozit s výslovnými příkazy koncilu ve zcela opačném směru, než stojí v dokumentech psáno. Povzbuzení logikou změn, které se po koncilu provedly v liturgii, proto prosazují svoji agendu také odpůrci osvědčené podoby katolického kněžství. Jestliže v případech liturgie se to cestou prosazení papežského zákonodárství „zkusilo a šlo to“, proč stejným způsobem nezrušit celibát tak, jako byla prakticky zlikvidována a věřícím zošklivena latina, a proč nezavést třeba pro koncil nemyslitelné kněžství žen tak, jako se celebrující kněží bez jakéhokoli podnětu koncilních otců odvrátili od pohledu na východ (*ad orientem*) směrem ke shromážděným věřícím? Liturgická reforma byla přece provedena „v duchu“ koncilu, takže proč by se mělo tomuto vrtošivému „duchu“ bránit i v dalších věcech?

Stanislav Příbyl

Doc. JUDr. Stanislav Příbyl,
Ph.D., Th.D., J.C.D.
rektor kostela Nanebevzetí Panny Marie
na Karlově v Praze, soudce Metropolitního
církevního soudu

RC MONITOR JE ZASÍLÁN BEZPLATNĚ

Můžete si jej objednat na adrese Res Claritatis, Hlubočepská 85/64, I52 00 Praha nebo na rcmonitor.cz. Zde se také můžete přihlásit k pravidelnému zasílání zpráv e-mailem.

Jméno a příjmení:

Ulice:

Obec:

E-mail:

PSČ:

Počet výtisků:

Vydávání RC Monitoru je možné jedině díky zasílaným darům. Náklady na tisk a distribuci jednoho čísla jsou 30 Kč, což za rok činí 700 Kč. Dary lze uplatnit pro snížení základu daně. Všem dárcům Pán Bůh zaplať.

RANIERO CANTALAMESSA: O POSLUŠNOSTI

Promluva k římské kurii, půst 2018

Království, které hlásal Kristus není z tohoto světa, není tedy národní a politické povahy. Díky tomu může žít pod jakýmkoliv politickým režimem, přijímat jeho výhody (jakou bylo například římské občanství), a s nimi ovšem také zákony. Problém je tedy vyřešen ve smyslu poslušnosti státu.

Veškerá poslušnost, včetně poslušnosti občanským autoritám, se však odvíjí od esenciální poslušnosti, kterou není poslušnost člověka člověku, nýbrž poslušnost člověka Bohu. Otec Cantalamezza ji přirovnal k vláknu, na němž je zavěšena pavučina. Pokud se naruší některé z postranních vláken, náprava je snadná, praskne-li však vlákno, na němž je zavěšena, celá síť padá a není již co opravovat.

Něco podobného se děje s osnovou autorit a poslušnosti ve společnosti, v řešitelném řádu a v církvi. Každý z nás žije v husté síti vztahů poslušnosti (...) Avšak poslušnost Bohu je vláknem šůry, právě na ní je všechno založeno. V opačném případě se všechno zhroutí do sebe a nebude už možné rozumět, proč je potřeba poslouchat.

Základem křesťanské poslušnosti je poslušnost Ježíše, který „byl poslušný až k smrti“ (Fil 2,8). Klíčovým místem k jejímu pochopení je 5. kapitola listu Římanům „poslušností jednoho se celé množství stane spravedlivými“ (v. 19b), kde se ukazuje Ježíšova poslušnost jako antiteze Adamovy neposlušnosti Bohu. Ježíš přichází plnit vůli Otce (Jan 4,34; 8,29), překonává pokušení na poušti odkazem na autoritu Písma a jeho poslušnost se završuje, když na kříži svěruje svého ducha do Otcových rukou (Lk 23,46).

Papežský kazatel pak poukázal na dva rozměry křesťanské poslušnosti, totiž poslušnost jako milost zpečetěnou křtem a poslušnost jako povinnost následování Krista.

Křesťané svobodně vstupují pod Kristovu jurisdikci v den svého křtu, kdy ho přijímají za svého Pána. Ve křtu dochází ke změně pána, k přechodu do druhého

Raniero Cantalamessa, O.F.M.Cap. Foto: Vatican Media

tábora: od hříchu ke spravedlnosti, od neposlušnosti k poslušnosti, od Adama ke Kristu. Liturgie to všechno vyjadřuje skrze protiklady: „zříkám se – věřím“.

V křesťanském životě je tedy poslušnost konstitutivním prvkem, praktickým přijetím Kristovy vlády nad svým životem. Má však ještě další zvláštní rys, spíše než vztahem poddanství má být vztahem připodobnění. Máme následovat Ježíše, který díky své poslušnosti až k smrti získal jméno Pán, které je nad každé jiné jméno (srov. Fil 2, 8–9).

„Zjišťujeme tak, že poslušnost spíše než ctnost je darem, a spíše než zákonem je milostí. Rozdíl mezi nimi spočívá v tom, že zákon přikazuje, kdežto milost dopřává jednat určitým způsobem.“

Podobně jako v církvi institucionální dimenze nestojí v protikladu k dimenzi tajemství neustále odkrývaného pod vedením Ducha svatého, nýbrž jsou propojeny, stejně tak v člověku duchovní poslušnost Bohu není bez souvislosti s poslušností viditelné a institucionální autoritě. Také Ježíš se podřizoval lidem, např. Pilátovi nebo Kajifášovi, kteří – aniž si to uvědomovali – byli nástrojem k naplnění Boží vůle.

„Ani toto pravidlo však není absolutní. Nemám tu na mysli pozitivní povinnost neposlouchat, když autority – jako

v případě jistých diktátorských režimů – přikazují věci prokazatelně nemorální a zločinné. Abychom však zůstali v náboženské oblasti, Boží vůle a Jeho svoboda může od člověka vyžadovat – jako tomu bylo s Petrem před veleradou – aby byl poslušný spíše Bohu než lidem (srov. Sk 4, 19–20). Kdo se však vydá na tuto cestu, musí jako každý pravý prorok, zemřít sám sobě (a často také fyzicky) dříve než dojde k uskutečnění jeho slov.“

V katolické církvi provázela vždy pravé prorockví poslušnost papeži, dodal otec Cantalamessa. Pokud totiž posloucháme představené pouze tehdy, když přesně odpovídají našim představám, neposloucháme Boha, nýbrž sebe, nečiníme vůli Boží, nýbrž svoji. A pokud v případě názorové neshody nezpochybňujeme nejdříve sebe, nýbrž představeného, jeho rozlišování a kompetenci, nejsme již poslušní, nýbrž namítající.

Zatímco však skutečně významných projevů poslušnosti viditelným autoritám je zpravidla za život jen málo, poslušnost Bohu můžeme projevovat velmi často.

„Když Bůh najde duši odhodlanou poslouchat, začíná vést její život za ruku, jako kormidlo loďky nebo otěže vozu. Stává se skutečně a nejen teoreticky „Pá-

dokončení na str. 3

DĚSIVĚ NÍZKÁ PORODNOST V EVROPĚ

Před časem se papež František zúčastnil setkání v Římě s cílem řešit demografickou krizi v Itálii, kde na každou ženu připadá v průměru 1,3 dítěte, což zdaleka nestačí na udržení stávající populace. Jasně se vyjádřil k problému, který postihl celou Evropu a Itálii zvláště palčivě. „Společnost, kde děti nejsou vítány,“ prohlásil, „přestává žít.“ Část viny přičítal individualismu konzumních společností: „...nedostatek dětí, který působí stárnutí populace, implicitně potvrzuje, že cílem všeho jsme my sami a že nám záleží jenom na našich individuálních zájmech.“ Vyzýval ke „kultuře, která odvážně podporuje rození dětí“.

Ano, jedna země si tuto myšlenku vzala k srdci. Maďarská kontroverzní vláda s premiérem Victorem Orbánem si jako svou prioritu vytyčila podporu manželů, kteří chtějí mít děti. A žena, která má realizaci této politiky na starost, ministryně pro rodiny Katalin Novaková, na začátku prosince navštívila Londýn. Mluvila o tom, jak se její vládě podařilo zvýšit v Maďarsku porodnost na průměr 1,56 dítěte, což je sice stále ještě pod evropským průměrem, ale vzhledem k vývoji v minulých čtyřiceti letech jde o výrazné zlepšení. Ještě působivější je, že se tam za posledních deset let zdvojnásobila sňatkovost – to je největší nárůst v Evropě.

Ministryně Novaková doufá, že pokud bude nynější politika zachována – zemi v roce 2022 čekají všeobecné volby –, Maďarsko za dvacet let dosáhne porodnosti potřebné k udržení populace. V současnosti však žádná země Evropské unie nenahrazuje dva rodiče dvěma dětmi, přestože v sousedním Turecku je porodnost ještě vyšší. (Turecký prezident porodnost velmi podporuje.)

Zaráží ji, jak málo lidí se ptá, proč tomu tak je. „Myslím, že Evropa nyní čelí vážným výzvám,“ řekla, „včetně demografických. Evropa se početně zmenšuje. Nemluvíme o tom. Neklademe si otázku, kterou bychom si klást měli.“

Co tedy považuje za řešení nedostatku dětí v Evropě?

„Pracuji na tomto poli už téměř osm

Foto: © Zuzana Kostková / Člověk a Víra

let,“ uvedla, „a mám v této oblasti zkušenosti. Vidím, že v EU to není příliš upřednostňovaná agenda. Vidím, že se vyhýbáme i jen zmínkám o otázce, proč ženy nechťejí děti. Proč tomu tak je? Proč někteří manželé děti chtějí, ale nemají? A vždycky se ptám svých zahraničních partnerů, v čem vidí příčinu této situace, a oni říkají, že nemáme zasahovat do osobního života lidí. Ale my v Maďarsku nikomu do osobního života nezasahujeme. Nepřesvědčujeme, nepřemlouváme, jenom umožňujeme. Myslím, že bychom o tom měli mluvit a sdílet své poznatky.“

A Maďarsko toho dělá opravdu hodně, aby manželům umožnilo mít děti. Vláda zavedla celou řadu opatření pro zvýšení porodnosti, která patří k nejtědřejším v Evropě. Nedávno zaručila, že žena, která porodí dítě, bude půl roku formou benefitů dostávat stejný příjem, jaký měla ze svého platu před porodem, ale nebude z něho platit daně, takže na tom bude finančně lépe než předtím. Vyplácení se příspěvky na bydlení.

Těm, kdo plánují mít dítě, je nabízena bezúročná půjčka 30 000 eur, kterou rodiny se třemi dětmi nemusí splácet. Matky se čtyřmi dětmi bez ohledu na výši svého platu vůbec nemusí platit daň z příjmu. Funguje zde velkorysý zaopatření dětí pracujících rodičů a benefity ve školách. Náklady na to všechno předsta-

vují pět procent maďarského hrubého domácího produktu, což je mnohem víc než průměrných 2,6 procenta v zemích OECD, a pokud bude Orbánova vláda znovu zvolena, příští rok tento podíl vzroste na 6,2 procent HDP.

Maďarská vláda tedy ví, na čem je. Ministryně Novaková se diví, že se ostatní evropské vlády na demografické problémy ani neptají.

„Jaké to má řešení?“ ptá se. „Nevím. Možná jsou řešení [v různých zemích] různá. Myslím, že určité styčné body tu jsou. Pokud má neochota mít děti hlavně finanční důvody, můžeme pomoci; ale pokud tu jde spíš o kulturní otázky, například o tvrzení zelených, že v zájmu životního prostředí je lepší děti nemít, mohli bychom to řešit jinak. Ale obecně platí, že pokud ten problém máme řešit, musíme pochopit, v čem spočívá. A my v Evropě dáváme nesprávné odpovědi na otázku, kterou nikdo neklade. Jako řešení nabízíme migraci, ale na jakou otázku tím odpovídáme?“

Znepokojuje ji, že ekologové reagují na problém klimatické změny, ale odrazují od plození dětí. „Máme-li mluvit o ochraně životního prostředí, což je velice důležité téma,“ říká, „to nejlepší, co můžete udělat, je mít děti a učit je, jak se starat o planetu a chránit ji. Pokud říkáte, že pro záchranu planety je lepší děti

nemít, pro koho ji budeme zachraňovat? Pro ni samotnou? Zachraňovat planetu dává smysl, jen pokud uvažujete o budoucích generacích.“

Má pravdu. Přinejmenším klade znepokojivé zásadní otázky, které si naši politici nekladou – ačkoli její program v Londýně zahrnoval schůzku s Jacobem Reese Moggem, který pro zvýšení porod-

nosti odvedl svůj díl práce. Odmítání mít děti z altruistických ekologických důvodů je nehumánní. Bylo by dobré, kdyby naše politické třídy dokázaly být podobně upřímné. Jak paní Novaková říká, Evropa se zmenšuje a my se ani neptáme proč. Tedy na rozdíl od papeže. Ten pojmenoval, co vidí jako problém; neměli by ostatní udělat totéž?

Melanie McDonagh
novinářka

Melanie McDonagh
Catholic Herald
Přeložila Alena Švecová

HRANICE POZEMSKÉ MOCI KONČÍ V BODĚ SVOBODY VÍRY A SVĚDOMÍ

Emeritní prefekt Kongregace pro nauku víry kardinál Müller poskytl rozhovor americkému portálu *National Catholic Register*. Vyzval v něm biskupy a kněze, aby se postavili proti povinnému očkování a zavírání škol pro neočkované. Kardinál Gerhard Ludwig Müller působil v letech 2012 až 2017 jako prefekt Kongregace pro nauku víry. Osoba, která vykovává tuto službu je označovaná i za strážce víry, protože její úlohou je dbát na správný výklad nauky katolické církve. Tento post v době pontifikátu Jana Pavla II. zastával dlouhá léta Joseph Ratzinger, pozdější papež Benedikt XVI. Krátký rozhovor kardinála Müllera pro list *National Catholic Register* se věnoval zvláště dvěma aktuálními otázkám – povinnému očkování a zavírání kostelů pro neočkované.

Povinné očkování

Na otázku o povinném očkování kardinál Müller odpovídá, že takovéto opatření může stát příkazat jen v čase „krajní nouze“ a to za předpokladu, že jsou splněny tři základní podmínky: „Rozhodujícím faktorem při rozhodování musí být snaha o společné dobro, která může za určitých okolností omezit a dokonce i zrušit svobodu jednotlivce. Výroba vakcíny musí být etická. Zdravotní, psychologické, sociální důsledky a vedlejší účinky musí být měřitelné a zároveň musí být přiměřené očkávaným přínosům“. Kardinál varuje před tím, že pandemii mnohé subjekty zneužívají na prosazení pravidel, které způsobují rozdělení společnosti. V čase velké krize jsou podle něj světské i církevní autority povinny usilovat o soudržnost. Mají se

vyhýbat označovat disidenty, tedy jinak smýšlející či konající, za šířitele konspiračních teorií, či za porušovatele příkázání o lásce k bližním. „V opačném případě jsou právě oni (tj. státní či církevní představení) šířiteli rozdělení, ze kterého obviňují druhé.“ Na adresu konání některých církevních představitelů během pandemie kardinál prohlásil: „Kristovi služebníci v apoštolské službě se nesmí nabízet jako dvořané vládcům tohoto světa a dělat ze sebe jejich propagandisty“. Podle kardinála je církev povinna upozorňovat na hranice světské moci, která je ohraničena svobodou víry a svědomí.

Bohoslužby jen pro očkované

Poměrně ostře se bývalý prefekt Kongregace pro nauku víry vyhradil proti nařízením, které povolují účast na bohoslužbách jen očkovaným anebo těm, kteří nemoc nedávno překonali. Podle kardinála je v rozporu s Božím zákonem, pokud státní moc omezuje anebo dokonce zakazuje přístup ke svátostem. Zavření kostelů anebo odepření svátostí lidem hledajícím pomoc považuje u biskupů za těžký hřích: „Je to šokující důkaz toho, že sekularizace a dechristianizace myšlení už zasáhly i pastýře Kristova stáda. V této situaci bychom si my biskupové měli vzpomenout na příklad sv. Karla Boromejského a především se nechat vést Ježíšovým slovem: Já jsem dobrý pastýř. Dobrý pastýř položí za ovce svůj život.“

Kardinál též připomenul, že biskupové jsou nástupci apoštolů a služebníky Krista, a ne pozemskými vládci. „Něco trochu jiného je dodržování rozumných

pravidel na zabránění přenosu choroby. To však není možno použít jako argument pro odepření svátostí, protože milost věčného života musí mít přednost před časnými dobry.“

Na otázku, jak by měla podle něho církve reagovat na tuto situaci Müller řekl, že žádný lék ani technický vynález nás nemůže zachránit před neodvratnou pozemskou ani věčnou smrtí. „Chléb, který dává Ježíš je lékem na věčnou smrt, bez data spotřeby, pokrmem pro věčný život. Kdo jí tento chléb, bude žít navěky. A to je důvod, proč na začátku druhého století mohl biskup mučedník Ignác z Antiochie ve svém Listě církvi v Efezu nazvat Eucharistii lékem nesmrtelnosti.“

Úlohou biskupů je podle něho vysluhovat Eucharistii věřícím a ne ji odpírat. Kardinál zastává názor, že sledování mše na obrazovkách doma nemůže nahradit skutečnou a fyzickou přítomnost ve shromáždění věřících. „Proto se nám Boží milost a pravda odevzdává prostřednictvím vtělení jeho Syna a sdílí se s námi ve společenství Církve. Je to jeho Tělo. V Eucharistii je skrytý, ale skutečně přítomný Kristus se svým božstvím a lidstvím – v těle a krvi.“

Michal Čop
vystudoval politologii, je absolventem Kolegia Antona Neuwirtha

Michal Čop
dennikstandard.sk
překlad Jan Ryba

PROHLÁŠENÍ K SOUČASNÉMU OHROŽENÍ KŘESŤANSKÉ PŘÍTOMNOSTI VE SVATÉ ZEMI

Křesťané ve Svaté zemi se stali terčem častých a trvalých útoků ze strany okrajových radikálních skupin.

Od roku 2012 došlo k nespočtelným případům fyzických a slovních útoků na kněze a další duchovní, k útokům na křesťanské kostely, přičemž svatá místa jsou pravidelně demolována a znesvěcována, a k neustálému zastrašování místních křesťanů, kteří se pouze snaží svobodně praktikovat svou víru a žít svůj každodenní život. Tuto taktiku používají radikální skupiny v systematické snaze vyhnat křesťanskou komunitu z Jeruzaléma a dalších částí Svaté země.

S povděkem bereme na vědomí deklarovaný závazek izraelské vlády udržovat bezpečný domov pro křesťany ve Svaté zemi a zachovat křesťanskou komunitu jako nedílnou součást pestré škály místního společenství. Za důkaz tohoto závazku považujeme to, že vláda umožňuje návštěvu milionů křesťanských poutníků na svatých místech Svaté země. Je proto velmi znepokojující, když se tento závazek státu diskredituje neschopností místních politiků, úředníků a orgánů činných v trestním řízení omezit činnost radikálních skupin, které pravidelně zastrašují místní křesťany, napadají kněze a další duchovní a znesvěcují svatá místa a církevní majetek.

Zásada, že duchovní a kulturní charakter odlišných a historických čtvrtí Jeruzaléma by měl být chráněn, je již uznána v izraelském právu s ohledem na židovskou čtvrť. Přesto radikální skupiny nadále získávají strategické nemovitosti v křesťanské čtvrti s cílem snížit přítomnost křesťanů, často za použití pokoutních jednání a zastrašovacích taktik vystěhovávají obyvatele z jejich domovů, čímž dramaticky snižují přítomnost křesťanů a dále narušují historické poutní cesty mezi Betlémem a Jeruzalémem.

Křesťanské poutě, kromě toho, že jsou právem všech křesťanů na celém

Rakouský hospic na Via Dolorosa v Jeruzalémě. Foto: Zdeněk Poruba / Člověk a Vira

světě, přinášejí izraelské ekonomice a společnosti velký prospěch. V nedávné zprávě Birminghamské univerzity bylo zdůrazněno, že křesťanské poutě a cestovní ruch přispívají izraelské ekonomice 3 miliardami dolarů. Místní křesťanská komunita je sice malá a její počet se snižuje, ale poskytuje neúměrné množství vzdělávacích, zdravotnických a humanitárních služeb v komunitách po celém Izraeli, Palestině a Jordánsku. V souladu s deklarovaným závazkem chránit náboženskou svobodu ze strany místních politických orgánů Izraele, Palestiny a Jordánska žádáme o naléhavý dialog s námi, církevními představiteli, abychom mohli:

1. Řešit problémy, které radikální

skupiny v Jeruzalémě představují pro křesťanské společenství i pro právní stát, a zajistit tak, aby žádný občan ani instituce nemuseli žít pod hrozbou násilí nebo zastrašování.

2. Zahájit dialog o vytvoření zvláštní křesťanské kulturní a památkové zóny, která by chránila celistvost křesťanské čtvrti v jeruzalémském Starém městě a zajistila zachování jejího jedinečného charakteru a dědictví v zájmu blaha místní komunity, života našeho národa i širšího světa.

*Patriarchové a hlavy církví v Jeruzalémě
custodia.org/it
Přeložil Pavel Štíčka*

OHLÉDNUTÍ ZA POVÁLEČNOU VOLBOU PRAŽSKÉHO ARCIBISKUPA

V průběhu německé okupace přišla pražská arcidiecéze o svého pastýře. Na neobsazené stolce v protektorátu prosazovali nacisté své kandidáty, což vedlo papeže Pia XII. k rozhodnutí prozatímně jmenovat do čela diecézí administrátory a odsunout volbu až na poválečné období. Ve společnosti však diskuse o budoucím arcibiskupovi pokračovala a věnoval se jí i rozhovor dvou kněží, který vystihl obecné předpoklady nástupce svatého Vojtěcha pro každou dobu: „Nepotřebujeme žádného učence, žádného diplomata, žádného reprezentanta, potřebujeme pokorného, prostého, svatého biskupa, apoštola Kristova, kněze v pravdě podle Srdce Páně. Jedině ten, ne svou silou, ale silou Boží může přivést záchranu lidu. Potřebujeme nového Vojtěcha... V jejich očích to splňoval tehdy jediný, a to rektor pražského semináře Josef Beran.

Nedávno zpřístupněné dokumenty z vatikánských archivů, které pokrývají pontifikát Pia XII., nám umožňují nahlédnout do zákulisí výběru kandidáta na post pražského arcibiskupa před 75 lety. Z tehdejších relací se dovídáme, že v roce 1946 nebyla nouze o vhodné kandidáty na uprázdněný svatovojtěšský stolec. V užším výběru se objevila jména jako biskup Mořic Pícha, františkánský kněz Jan Evangelista Urban, strahovský opat Stanislav Bohuslav Jarolímek, svatovítský kanovník Otakar Švec nebo jeho spolužák ze studií a spoluvězeň z koncentračního tábora rektor pražského semináře Josef Beran. Všichni navržení kandidáti vynikali kněžskými kvalitami.

Kromě těchto osobností se ve společnosti spekulovalo také o dalších jménech. Jednalo se především o politicky angažo-

Arcibiskup Josef Beran s lebkou sv. Vojtěcha, rok 1947. Foto: Katolický týdeník

vané duchovní, veřejně známé, kteří si již v předválečné éře úspěšně budovali svou image a mediální obraz. Tyto ambice přitahující mediální pozornost však nebyly ve shodě s preferencemi Svatého stolce, a tak se o jejich kandidatuře vážně uvažovalo jen v kruhu jejich obdivovatelů a v kuloárech politických stran.

Před Jeho Svatostí stál úkol postavit do čela církve pastýře, jenž bude splňovat nejen vysoké kněžské a morální kvality, ale dokáže církev provést nadcházejícími těžkými časy, které se již rýsovaly v poválečné Evropě. Zároveň to musel být člověk, jehož podle modu vivendi přijme i československá vláda. Tato podmínka

mohla vyřadit rektora Berana, protože v jeho případě existoval vážný konflikt mezi ním a tehdejší vládou. Jádrem sporu byla budova pražského semináře, kterou za okupace zabralo německé ministerstvo pošt, a na konci války převzal jeho český protějšek. V čele resortu stál kněz, lidovecký politik a člen zahraničního odboje František Hála, který odmítal vrátit budovu církvi. Nakonec mu nezbylo než ji uvolnit, avšak sporem byl vztah obou osobností poznamenán. Hála tehdy po ostré výměně názorů rektoru Beranovi vyhrožoval: „Jen počkejte, až bude jmenován nový arcibiskup, budu si na Vás stěžovat!“

Po Beranově jmenování se tomuto incidentu společně zasmáli, ale z této věty je patrné, že ministr vůbec nepředpokládal, že by rektor Beran mohl uspět jako kandidát u československé vlády. Zároveň i vatikánské straně bylo jasné, že žádat souhlasit s jeho jmenováním

Chci nést všechny kříže radostně a ochotně. Musíme ukázat světu, co nám dává víra a že sloužíme Tomu, který řekl: ‚Nebojte se, já jsem přemohl svět!‘ Na sebe nespolehám, ale jen na Toho, který mi pomáhá.

může být pro vládu politicky nepřijatelné. Přesto si o něm Svatý otec vyžádal od internuncia bližší informace. Co nakonec rozhodlo o jeho jmenování, nevíme. Nebyl favoritem, a přesto byl vybrán.

O svém jmenování se Josef Beran dověděl 16. října 1946, zveřejněno bylo 7. listopadu současně v Praze i Římě. Při této příležitosti prohlásil: „Chci nést všechny kříže radostně a ochotně. Musíme ukázat světu, co nám dává víra a že sloužíme Tomu, který řekl: ‚Nebojte se, já jsem přemohl svět!‘ Na sebe nespolehám, ale jen na Toho, který mi pomáhá.“

Arcibiskup Beran se ujal úřadu již 11. listopadu a v neděli 8. prosince 1946 přijal v katedrále sv. Víta v Praze biskupské svěcení. Jeho světiteli se stali Saverio Ritter, apoštolský internuncius v Praze, Mořic Pícha, biskup královéhradecký, a Antonín Eltschkner, pomocný biskup pražský.

Před novým arcibiskupem stála řada úkolů, které musel naléhavě řešit. Po dlouhé sedisvakanci shledal svěřenou arcidiecézi značně zanedbanou. Po kontrole hospodaření propustil některé správce a vydal zákaz pořádat v arcibiskupské rezidenci okázalé hostiny a recepce. Vybral si schopné spolupracovníky a přesunul na ně část z rozsáhlé agendy. Sám se činnorodě pustil do práce a začal provádět vizitace ve vikariátech, biřmoval, kázal, zakládal sdružení, spolky, účastnil se poutí, žehnal základní kameny kostelů, charitních budov a škol.

V roce 1947 uspořádal oslavy 950. výročí mučednické smrti sv. Vojtěcha. Rozhodl, že světcova relikvie bude putovat po českých a moravských diecézích, aby požehnání sv. Vojtěcha přispělo k obnově mravnosti a statečnému následování Krista. Tato hluboce náboženská událost zaznamenala v zemi mimořádný ohlas.

Na své kněžstvo kladl vysoké morální i pracovní nároky, zato se mohli spolehnout, že jeho dveře i srdce jsou pro ně vždy otevřené. Nelitoval času ani námahy, aby kněze vyslechl, pomohl mu nebo povzbudil.

Mnohé z nich poznal už jako pedagog na Teologické fakultě nebo rektor dejvického semináře. Již tehdy jim vštěpoval zásadu, že veškerá činnost kněze

Arcibiskup Josef Beran během internace v Radvanově. Foto: kardinalberan.com

musí vycházet z jeho nitra. Za primární požadavek pro příkladné působení kněze pokládal pevnost charakteru, živou víru a hluboký duchovní život. Tento Beranův duchovní program, který celoživotně dodržoval – sebevýchovou a kázní upevňovat svůj charakter, horlivou modlitbou a vřelou láskou k eucharistii prohlubovat svůj duchovní život –, stále zůstává platným návodem pro kněžské působení. Otevřeně s nimi hovořil o problematice tak zvané celibátní zakrňlosti, která je následkem negativního řešení celibátu. V každodenním životě se pak tato zakrňlost projevovala ve sklonu k labužnictví, ješitnosti, panovačnosti, lenosti, lakotě nebo hrabivosti. Celibát plně chápaný

a zachovávaný vtiskuje pak zvláštní ráz celé osobnosti kněze: „Život zasvěcený Bohu vlévá do srdce pravého kněze zdroje rozumného soucitu, nekonečné něhy, sladkosti nezměkčilé, trpělivosti neumdlévající. Z úst kněze nemá vycházeti leč slovo svaté, počestné a prospěšné.“

Dalším z úkolů bylo jasné vymezení hranic mezi církví a politickým katolicismem, který kritizoval za překračování hranic mezi politikou a oblastí, do níž jeho kompetence nesahají. Povzbuzoval své kněžstvo, aby se místo politice více věnovali Katolické akci.

Při své první audienci ve funkci arcibiskupa v únoru 1947 požádal papeže Pia XII. o rozšíření vysílání Vatikánského

Vyzvednutí ostatků kardinála Berana v bazilice sv. Petra a Pavla, duben 2018. Foto: © Roman ALBRECHT / Člověk a Víra

rozhlasu o český a slovenský jazyk, a ten mu ochotně vyhověl. Poprvé se vysílalo 22. dubna téhož roku a od 24. prosince 1947 pak pravidelně třikrát týdně. Význam vatikánského vysílání vzrostl záhy po únoru 1948.

Zkušenost s přirozeným ekumenismem, kterou získal jako vězeň v koncentračním táboře Dachau, a napjatá celospolečenská situace jej inspirovaly k tomu, aby na počátku února 1948 pozval zástupce křesťanských církví v Československu na ekumenické shromáždění, kde společně demonstrovali úsilí za mír a náboženskou svobodu. Arcibiskup Beran v zahajovacím projevu pronesl: „...křesťané již nesmějí pohoršovat svět neláskou a nenávisť, překonat bariéry mezi nimi může jen láska a milost.“ Bylo to poprvé od husitských válek, kdy se setkali delegáti různých křesťanských církví a shodli se na společném prohlášení.

Nejzávažnější problém, který musel řešit, bylo vysídlení českých Němců. Do úřadu nastoupil v době, kdy byl odsun již oficiálně ukončen, ale fakticky pokračoval dál. Arcibiskup se snažil autoritou svého úřadu bojovat se zločiny a svévolí, kterých se někteří vykonavatelé vysídlení v praxi dopouštěli. Upozorňoval státní orgány na případy, kdy byli lidé zatýkáni pro bezdůvodná udání, protizákonně drženi ve vazbě a surově týráni. Varoval, že takové počínání zvyšuje právní nejistotu občanů a stane se temnou skvrnou v dějinách osvobozené vlasti. Nezastával se skutečných viníků, jak mu bylo někdy podsouváno, ale požadoval právo na lidské za-

cházení i pro zločince odsouzené na smrt. Apeloval na lidskost a křesťanské hodnoty, dál však jeho pravomoc nesahala.

V této době nebylo samozřejmé veřejně se přihlásit k myšlence smíření s českými Němci a k nutnosti odpuštění jako základu další koexistence národů v budoucnosti. Vyžadovalo to odvahu a vysoký morální kredit, který byl podpořen vlastním utrpením Josefa Berana v koncentračním táboře. Arcibiskup Beran zde vystupoval jako kněz, který dokázal oddělit církev od nacionalismu a nadřadit mu křesťanské hodnoty.

Nucené vysídlení mělo ovšem ještě další rozměr. Arcidiecéze se po válce potýkala s nedostatkem duchovních, neboť zhruba 800 kněží odešlo spolu s odsunutými farníky a značná část z nich byla právě z pražské arcidiecéze. Do vydlidněného pohraničí přicházeli noví osadníci a církev měla zajistit jejich pastorační činnost, což byl nadlidský úkol, na jehož vyřešení už arcibiskup nedostal čas.

Na vnitropolitickou krizi v únoru 1948 zareagoval arcibiskup Beran v pastýřském listu, jehož text začínal slovy: „Nemlč, arcibiskupe, nesmíš mlčet!“ V něm apeloval na dodržení právního řádu a zachování zásad demokracie při řešení společenských problémů. Jeho výzva však zanikla v převratových událostech. Moc v zemi ovládli komunisté, kteří se rychle vypořádali s demokratickou opozicí. Katolická církev se tak brzy ocitla v roli posledního nezávislého útociště v zemi.

Komunistický režim nabídl předsta-

vitelům katolické církve jednání o úpravě vztahu mezi státem a církví. Stát vytvářel dojem nabídky spolupráce, což ovšem v praxi znamenalo podřízení církve režimu. Oproti tomu církev prosazovala řešení, která by respektovala její autonomii. Rozdílné představy obou aktérů podpořily změnu strategie státu, kdy předsednictvo ÚV KSČ odsouhlasilo 25. dubna 1949 nekompromisní postup proti katolické církvi.

Arcibiskup Beran se 19. června 1949 stal vězněm ve svém paláci, hlídán Státní bezpečností. Od této chvíle již nesměl svobodně vykonávat svůj úřad. V nočních hodinách 7. března 1951 byl eskortován do Roželova u Rožmitálu. Tímto dnem začala jeho internace, která trvala až do 19. února 1965, kdy byl vypovězen do exilu bez možnosti návratu. Ani v době internace a exilu však nepustil svou diecézi, ale vytrvale se modlil za kněze a církev v Československu.

Jeho archiv, který byl převezen z Říma do Prahy, obsahuje mimo jiné bohatou korespondenci s duchovními i laiky z celého Československa. Z kazatelny Vatikánského radia je oslovoval „drazí diecézané a milovaný lidé Československa“ a přes proud času nám všem připomíná, abychom ctili zemské patrony a žádali je o přímluvu, aby Bůh nedal zahynouti nám ni budoucím.

Kardinál Beran vyšel ze střetu s nacistickým a komunistickým režimem jako morální autorita působící daleko za hranicemi své církve a vlasti. V současné době probíhá jeho proces beatifikace. Modleme se za vyslyšení žádosti, aby již brzy rozšířil řady našich přímluvců v nebi.

Stanislava Vodičková

Stanislava Vodičková, DiS.

Ústav pro studium totalitních režimů

O „AFRICKÉ MEZEŘE“ – K REZIGNACI KARDINÁLA TURKSONA

Řada zdrojů naznačuje, že ghanský kardinál Peter Turkson, který v současné době stojí v čele obřího Dikasteria pro podporu integrálního lidského rozvoje, bude možná končit. Podle těchto zdrojů nabídl Turkson papeži Františkovi demisi, ale ten ještě není rozhodnut, zda ji přijme.

Turksonovi je nyní sedmdesát tři let, a ještě tedy nedosáhl hranice pětasedmdesáti let, kdy se od biskupů automaticky žádá, aby podali demisi, a podle všeho se těší celkem dobrému zdraví. To znamená, že jeho odchod by nebyl úplně rutinní záležitostí, byť datum 1. ledna 2022 označuje pět let od doby, kdy se stal prvním prefektem svého úřadu, a Vatikán u takovýchto funkcí obvykle počítá s pětiletými funkčními obdobími.

Vzhledem k tomu, že Turkson je pokládán za jednoho z klíčových spojenců papeže Františka ve Vatikánu a předního zastávce papežových základních sociálních a politických priorit, byl by to velmi překvapivý krok.

Pro samotného Turksona může tento přechod znamenat úlevu. Živě si pamatují biskupskou synodu o Africe z roku 2009, kdy toto setkání řídil a obecně se o něm mluvilo jako o kandidátovi na nějakou vyšší vatikánskou funkci. Ve skutečnosti se tehdy chtěl vrátit do Ghany, ale nebylo mu to souzeno, protože papež Benedikt XVI. ho na konci synody pověřil vedením Papežské rady pro spravedlnost a mír.

Dosud Turkson ve Vatikánu strávil dvanáct dlouhých let a má plné právo cítit, že to je víc než dost. Přesto v souvislosti s jeho dosud nepotvrzeným odchodem stojí za pozornost tři skutečnosti.

Za prvé, svým způsobem se zdá, že s celou situací souvisí fakt, že když papež František v říjnu 2019 jmenoval kanadského jezuitu Michaela Czerného kardinálem a zároveň ho ponechal v Dikasteriu pro podporu integrálního lidského rozvoje jako svou pravou ruku v otázkách migrace a uprchlíků, bude nutné, aby zde zůstal buď on nebo kardinál Turkson.

Není zvykem, aby měl Vatikán ve stejném úřadu dva kardinály; za nejpříznivějších okolností to vyvolá rozpačité pocity a za běžného běhu událostí to může zadělat na napětí a konflikty. Když jsou do jedné lodi jmenováni dva kapitáni, je výsledkem obvykle chaos.

Turksonova demise by vzhledem k únorovému odchodu guinejského kardinála Roberta Saraha z Kongregace pro bohoslužbu a svátosti znamenala, že v čele žádného významného vatikánského úřadu nebude nikdo z Afriky. Nejvýše postaveným Afričanem by se stal arcibiskup Protase Rugambwa z Tanzánie, sekretář Kongregace pro evangelizaci národů.

Nepůsobilo by dobře, kdyby Afrika jako oblast největšího růstu a misijního zápalu pro katolictví na počátku 21. století zůstala ve Vatikánu na nejvyšších pozicích zcela bez zastoupení.

Nejde tu o pouhou formalitu; když je totiž prelát jmenován do vysoké vatikánské funkce, stává se *de facto* styčným bodem mezi Římem a lidmi z té části světa, odkud pochází. Afričtí diplomaté se například často obraceli na Turksona prostě proto, že ho vnímali jako „svého člověka“ v epicentru dění. Afričtí věřící, kteří jsou pracovně ve Vatikánu, často přicházejí pro radu za africkým prelátem, podobně jako se američtí biskupové setkávají s Američany apod. Katoličtí aktivisté, reformátoři, vůdci různých hnutí a dokonce i žurnalisté z Afriky, kteří potřebují, aby je ve Vatikánu někdo představil, často doufají, že je ochotně vyslechne africký kardinál, který tam působí.

Jmenování vysoce postaveného činitele z Afriky je tedy klíčový způsob, jakým se dává najevo, že je tento kontinent brán vážně.

Za třetí tu je otázka, co bude se samotným kardinálem Turksonem.

Na odchod do důchodu je ve svých třisedmdesáti příliš mladý, a tak by měl správně dostat jinou práci. Je těžko představitelné, že by se v tomto věku vrátil do

Kardinál Peter Turkson. Foto: cardinalturkson / facebook

Ghany nebo jiné části Afriky jako diecézní biskup, a každopádně je jen omezený počet míst, kde by tam jako kardinál mohl skončit.

Pravděpodobnějším scénářem by možná byla sinekura v Římě, například že by sloužil jako arcikněz jedné z papežských bazilik. Například polskému kardinálovi Stanislawu Ryłkovi v bazilice Panny Marie Sněžné je nyní sedmdesát šest let, takže už překročil věk odchodu do důchodu a na tomto místě již pracoval víc než pět let. Nebo by se mohl stát církevním patronem nějaké katolické organizace pod papežovou záštitou.

V každém případě jde o to, že Turksonovo působení v Římě ještě nemusí být u konce, i když už třeba nebude zastávat přední roli. Ať už bude jeho úloha jakákoli, bude zajímavé sledovat, jak se Turkson rozhodne zhostit se jí.

John L. Allen Jr.
novinář

John L. Allen ml.
cruxnow.com
Přeložila

NÁBOŽENSTVÍ DNE

Svatopetrské náměstí ve Vatikánu se postupně zaplňuje novými skulpturami. Ta, která se k umístění chystá nyní, zobrazuje africkou světicí Josephinu Bakhitu. První súdánská svatá je patronkou proti obchodování s lidmi. Josephina Bakhita se narodila v Súdánu v roce 1869. V sedmi letech byla unesena a prodána do otroctví arabskými obchodníky s otroky. Během svého působení jako otrokyně byla bita, mučena a zjizvena. Zatímco byla otrokyní, byla Bakhita v roce 1883 prodána italskému vicekonzulovi Callisto Legani. Ten ji vzal s sebou zpět do Itálie, kde byla dána rodině, aby pracovala jako chůva. Později ji rodina nechala u sester ženského řeholního řádu v Benátkách, zatímco oni cestovali do Súdánu za obchodem. O Bakhitu se sestry staraly v době právní bitvy, která byla vedena s cílem jejího osvobození z otroctví. Italský soud Bakhitu osvobodil na základě skutečnosti, že otroctví v Súdánu bylo zrušeno už před jejím narozením, tedy byla zotročena nelegálně. S nově nabytou svobodou se Bakhita rozhodla v roce 1890 přijmout svátosti křtu, biřmování a prvního svátého přijímání. O tři roky později se stala novickou u canossianských dcer lásky, přijala jméno Josephine Margaret „Fortunata“ – latinský překlad jejího arabské jméno Bakhita, což znamená „štěstí“.

Advokát Tomáš Němeček se podíval do zajímavé statistiky v rámci česko-slovenského srovnávání: „Psal jsem pro slovenský *Týždeň* o srovnání výsledků českého a slovenského censu. Pár drobností z textu: Češi stárnou víc (průměrný věk je 42,7 let, do kategorie 65+ patří 2,1 milionu lidí čili 20%), Slovensko rychleji (kategorie 65+ tvořila minule 12,7%, teď 17,1%). Slováci víc uzavírají sňatky, ale i Češi mají jako osu života rodinu – jsou prarodinnější, než by tak sekularizovaná

sv. Josefina Bakhita. Foto: saintscatholic

západní země mohla být (v manželství tu žijí 4 miliony dospělých, tedy 45%). Každý šestý český dům stojí ve Středočeském kraji. Sčítání tak trochu ilustruje český sen: přestěhovat se do hlavního města, vystudovat, založit rodinu a pořídit si domeček za Prahou.“

A jaký sen máte vy? Co třeba dobrá orientace v otázce „náboženství dne“? Takto pojmenoval John Henry Newman svou dobu a otázku pravé zbožnosti. „Mnoho lidí očekávalo, právem nebo neprávem, tisícileté království čistoty a míru v Církvi. Nechci rozhodovati, zda z rozumných důvodů, protože v takových věcech mohou se lidé rozcházet. Rozhodně však bylo to v případě těch, kteří je očekávali, pokušením, aby uznali náboženství světa, jehož obrysy se ukazovaly. Více méně ztotožňovali svou

vidinu království Božího s uhlazeností a jemností pouhé lidské civilizace a pozdravovali každý důkaz větší slušnosti, každé zdravější státní řízení, každou lidumilnou činnost a osvětlenou činnost státní politiky jako znamení přicházejícího Pána. Byli zaujati očekáváním cíle a méně se starali o prostředky, kterých se užívalo. Podporovali lidi, kteří zřejmě vyznávali nekřesťanské zásady a spolupracovali s nimi. Přijímali a hájili to, co pro ně znamenalo reformy a zlepšení stávajícího řádu věcí, třebaže aby ony reformy byly uskutečněny bylo nutno jednati nespravedlivě nebo rušiti posvěcené životní formy, které snad ve svém původu byly nelišné, ale pak byly posvěceny dlouholetým užíváním. Obětovali pravdu užitečnosti.“ Toho se určitě bát musíme.

–zd–